T004 A HÀM IV 123-Kinh Sa Môn Nhị Thập Ức-Phẩm Đại

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

123. KINH SA-MOÂN NHÒ THAÄP ÖÙC1

Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät du hoùa taïi nöôùc Xaù-veä, trong röøng Thaéng, vöôøn Caáp coâ ñoäc. Baáy giôø, Toân giaû Sa-moân Nhò Thaäp ÖÙc2 cuõng du hoùa taïi nöôùc Xaù-veä, trong röøng AÙm laâm3; ñaàu ñeâm, giöõa ñeâm vaø cuoái ñeâm ñeàu hoïc taäp khoâng nguû, tinh caàn chaùnh truï, tu taäp ñaïo phaåm. Khi aáy Toân giaû Sa-moân Nhò Thaäp ÖÙc soáng moät mình nôi yeân tónh, thieàn toïa tö duy, taâm khôûi leân yù nghó: “Neáu coù ñeä töû naøo cuûa Ñöùc Theá Toân tinh caàn hoïc taäp phaùp luaät chaân chaùnh thì ta laø ngöôøi baäc nhaát, theá maø taâm vaãn chöa giaûi thoaùt ñöôïc caùc laäu. Nhaø cha meï ta cöïc kyø phuù quyù, coù nhieàu tieàn cuûa, nay ta coù neân xaû giôùi, boû ñaïo haïnh, chuyeân vieäc boá thí, tu taäp caùc phöôùc nghieäp chaêng?” Baáy giôø Ñöùc Theá Toân baèng tha taâm trí bieát roõ taâm nieäm cuûa Toân giaû Sa-moân Nhò Thaäp ÖÙc, lieàn baûo moät Tyø-kheo: “Ngöôi haõy ñi ñeán choã kia, goïi Sa-moân Nhò Thaäp ÖÙc veà ñaây.” Tyø-kheo aáy baïch: “Kính vaâng.” Roài töø choã ngoài ñöùng daäy, cuùi ñaàu ñaûnh leã chaân Phaät, nhieãu quanh ba voøng, böôùc ra, ñi ñeán choã Toân giaû Sa-moân Nhò Thaäp ÖÙc noùi: “Ñöùc Theá Toân cho goïi thaày.” Toân giaû Sa-moân Nhò Thaäp ÖÙc nghe Tyø-kheo aáy noùi, lieàn ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu ñaûnh leã chaân Phaät roài ngoài moät beân. Ñöùc Theá Toân noùi: “Sa-moân, phaûi chaêng vöøa roài ngöôi soáng moät mình nôi yeân tónh, thieàn toïa tö duy, taâm khôûi leân yù nghó: ‘Neáu coù ñeä töû naøo cuûa Ñöùc Theá Toân tinh caàn hoïc taäp phaùp luaät chaân chaùnh thì ta laø ngöôøi baäc nhaát, theá maø taâm vaãn chöa giaûi thoaùt ñöôïc caùc laäu. Nhaø cha meï ta cöïc kyø phuù quyù, coù nhieàu tieàn cuûa, nay ta coù neân xaû giôùi, boû ñaïo haïnh, chuyeân vieäc boá thí, tu taäp caùc phöôùc nghieäp chaêng?’” Khi aáy Toân giaû Sa-moân Nhò Thaäp ÖÙc theïn thuøng xaáu hoå, khoâng theå khoâng hoang mang, raèng, “Theá Toân ñaõ bieát roõ taâm nieäm cuûa ta”, lieàn chaép tay höôùng veà Ñöùc Phaät maø baïch raèng: “Quaû thaät vaäy.” Ñöùc Theá Toân noùi: “Sa-moân, nay Ta hoûi ngöôi; haõy tuøy theo söï hieåu bieát maø traû lôøi. YÙ ngöôi nghó sao,

1. Töông ñöông Paøli A. Vi.55. Soòa-sutta; tham chieáu Luaät taïng Paøli, Mv.1.1~ 30. Tham chieáu, No.99 (254) Taïp A-haøm 9, kinh soá 254; No.125 (23.3) Taêng Nhaát 13, phaåm 23 “Ñòa Chuû” kinh soá 3; Töù Phaàn 29, Ñaïi 22 tr.843; Nguõ Phaàn 21, Ñaïi 22, tr.145. 2. Sa-moân Nhò Thaäp ÖÙc Paøli: Soòa (Koôivìsa). No.99
(254) vaø No.125 (23.3) dòch laø Nhò Thaäp ÖÙc Nhó, do Soòa ñöôïc ñoïc laø Sota (loã tai); vaø Koôi ñöôïc ñoïc laø Koæi (moät öùc). 3. AÙm laâm, cuõng dòch laø haøn laâm; khu röøng laïnh, baõi tha ma, nôi vaát boû xaùc cheát. Paøli: sìtavana.

khi ngöôi soáng taïi gia, gioûi ñaùnh ñaøn caàm neân tieáng ñaøn hoøa ñieäu vôùi lôøi ca, lôøi ca aên khôùp vôùi tieáng ñaøn; coù phaûi vaäy chaêng?” Toân giaû Sa-moân Nhò Thaäp ÖÙc thöa: “Baïch Theá Toân, ñuùng vaäy.” Theá Toân laïi hoûi: “YÙ ngöôi

nghó sao, neáu daây ñaøn caêng quaù thì tieáng hoøa aâm coù ñaùng öa khoâng?” Sa-moân Nhò Thaäp ÖÙc ñaùp: “Baïch Theá Toân, khoâng!” Ñöùc Theá Toân laïi hoûi: “YÙ ngöôi nghó sao, neáu daây ñaøn chuøng quaù thì tieáng hoøa aâm coù ñaùng öa chaêng?” Sa-moân Nhò Thaäp ÖÙc ñaùp: “Baïch Theá Toân, khoâng.” Ñöùc Theá Toân laïi hoûi: “YÙ ngöôi nghó sao, neáu daây ñaøn vöøa phaûi, khoâng caêng quaù, cuõng khoâng chuøng quaù, thì tieáng ñaøn coù ñaùng öa khoâng?” Sa-moân Nhò Thaäp ÖÙc ñaùp: “Baïch Theá Toân, ñaùng öa.” Ñöùc Theá Toân noùi: “Cuõng vaäy, naøy Sa-moân, quaù söùc tinh taán seõ khieán taâm roái loaïn, nhöng chaúng tinh taán thì taâm seõ bieáng löôøi. Vì vaäy ngöôi haõy phaân bieät thôøi gian naøo neân quaùn saùt töôùng naøo, chôù neân buoâng lung.” Baáy giôø Toân giaû Sa-moân Nhò Thaäp ÖÙc sau khi nghe Ñöùc Phaät daïy, kheùo thoï laõnh, kheùo ghi nhôù, töø choã ngoài ñöùng daäy, cuùi ñaàu ñaûnh leã chaân Phaät, nhieãu quanh ba voøng roài lui ra. Laõnh thoï ví duï ñaøn caàm do Ñöùc Phaät daïy roài, lieàn soáng moät mình ôû nôi xa vaéng, taâm khoâng buoâng lung, tu haønh tinh taán. Toân giaû aáy sau khi soáng moät mình ôû nôi xa vaéng, taâm khoâng buoâng lung, tu haønh tinh taán, lieàn ñaït ñöôïc muïc ñích maø moät thieän nam töû caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chí tín, lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình, hoïc ñaïo, duy chæ mong thaønh töïu phaïm haïnh voâ thöôïng, ngay trong ñôøi naøy töï tri, töï giaùc, töï thaân chöùng ngoä, thaønh töïu vaø an truï, bieát moät caùch nhö thaät raèng: ‘Söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ vöõng, vieäc caàn laøm ñaõ laøm xong, khoâng coøn taùi sanh nöõa’. Toân giaû Sa-moân Nhò Thaäp ÖÙc ñaõ bieát phaùp roài, v.v..., cho ñeán, chöùng quaû A-la-haùn. Luùc baáy giôø, sau khi ñaõ chöùng quaû A-la-haùn, Toân giaû Sa-moân Nhò Thaäp ÖÙc nghó raèng: “Nay ñaõ ñeán thôøi, ta coù neân ñi ñeán choã Ñöùc Theá Toân trình baøy veà söï chöùng ñaéc cöùu caùnh trí cuûa mình chaêng?” Roài thì Toân giaû Sa-moân Nhò Thaäp ÖÙc ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu ñaûnh leã roài ngoài xuoáng moät beân maø baïch raèng: “Baïch Theá Toân, neáu coù Tyø-kheo chöùng ñaéc Voâ sôû tröôùc4, döùt tröø caùc laäu, phaïm haïnh ñaõ vöõng, ñieàu caàn laøm ñaõ laøm xong, ñaõ ñaët gaùnh naëng xuoáng, höõu keát ñaõ giaûi tröø5, töï thaân ñaït ñöôïc thieän nghóa6, baèng chaùnh trí maø chöùng ñaéc giaûi thoaùt, thì töùc khaéc vò aáy lieàn vui nôi saùu tröôøng hôïp7: vui nôi voâ duïc, vui nôi vieãn ly, vui nôi voâ traùnh, vui nôi aùi taän, vui nôi

4. Haùn: Tyø- kheo ñaéc Voâ sôû tröôùc Paøli: bhikkhu arahaö, vò Tyø-kheo laø A-la-haùn. 5. Haùn: höõu keát dó giaûi Paøli: parikkhìòabhavasaöyojano(taän chö höõu keát), ñaõ dieät taän hoaøn toaøn caùc phieàn naõo troùi buoäc daãn tôùi taùi sanh. 6. Haùn: töï ñaéc thieän nghóatöï mình ñaõ ñaït ñeán muïc ñích; Paøli: anuppattasadattho (ñaõi ñaéc kyõ lôïi), ñaõ ñaït ñeán muïc ñích toái cao, chí thieän. 7. Haùn: laïc thöû luïc xöù Paøli: cha thaønaøni adhimutto, quyeát ñònh trong saùu tröôøng hôïp.

thuû taän, vaø vui nôi taâm khoâng di ñoäng8. “Baïch Theá Toân, hoaëc coù ngöôøi nghó raèng: ‘Hieàn giaû naøy do y tín taâm neân vui nôi voâ duïc’. Ngöôøi aáy khoâng neân quaùn nhö vaäy. Chæ khi naøo döùt tröø ñöôïc tham duïc, saân nhueá vaø ngu si

thì môùi vui nôi voâ duïc. “Baïch Theá Toân, hoaëc coù ngöôøi nghó raèng: ‘Hieàn giaû naøy vì thích ñöôïc khen ngôïi, muoán ñöôïc cuùng döôøng, cho neân vui nôi vieãn ly’. Ngöôøi aáy khoâng neân quaùn nhö vaäy. Chæ khi naøo döùt tröø ñöôïc tham duïc, saân nhueá vaø ngu si thì môùi vui nôi vieãn ly. “Baïch Theá Toân, hoaëc coù ngöôøi nghó raèng: ‘Hieàn giaû naøy do y treân giôùi neân vui nôi voâ traùnh’. Ngöôøi aáy khoâng neân quaùn nhö vaäy. Chæ khi naøo döùt tröø ñöôïc tham duïc, saân nhueá vaø ngu si thì môùi vui nôi voâ traùnh, vui nôi aùi taän, vui nôi thuû taän, vaø vui nôi taâm khoâng di ñoäng. “Baïch Theá Toân, neáu coù Tyø-kheo chöùng ñaéc Voâ sôû tröôùc, döùt tröø caùc laäu, phaïm haïnh ñaõ vöõng, ñieàu caàn laøm ñaõ laøm xong, ñaõ ñaët gaùnh naëng xuoáng, höõu keát ñaõ giaûi tröø, töï thaân ñaït ñöôïc thieän nghóa, baèng chaùnh trí maø chöùng ñaéc giaûi thoaùt, thì töùc khaéc vò aáy lieàn vui nôi saùu tröôøng hôïp naøy. “Baïch Theá Toân, neáu coù Tyø-kheo tu hoïc tuy chöa ñaéc yù, maø mong caàu quaû vò Nieát- baøn an oån voâ thöôïng, vò aáy luùc baáy giôø chæ môùi thaønh töïu hoïc caên vaø hoïc giôùi, nhöng sau ñoù seõ döùt tröø caùc laäu, chöùng ñaéc voâ laäu, taâm giaûi thoaùt, tueä giaûi thoaùt, ngay trong ñôøi naøy töï tri, töï giaùc, töï thaân chöùng ngoä, thaønh töïu vaø an truï, bieát moät caùch nhö thaät raèng: ‘Söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ vöõng, vieäc caàn laøm ñaõ laøm xong, khoâng coøn taùi sanh nöõa’. Vò aáy luùc baáy giôø ñaõ thaønh töïu voâ hoïc caên vaø voâ hoïc giôùi. “Baïch Theá Toân, ví nhö moät ñoàng töû thô aáu, luùc baáy giôø chæ môùi thaønh töïu tieåu caên vaø tieåu giôùi, nhöng sau ñoù ñöôïc ñaày ñuû hoïc caên. Nhö vaäy laø ñoàng töû ñoù luùc baáy giôø ñaõ thaønh töïu hoïc caên vaø hoïc giôùi. Cuõng vaäy, baïch Theá Toân, neáu coù Tyø-kheo tu hoïc tuy chöa ñaéc yù nhöng mong caàu quaû vò Nieát-baøn an oån voâ thöôïng, vò aáy luùc baáy giôø chæ môùi thaønh töïu hoïc caên vaø hoïc giôùi, nhöng sau ñoù seõ döùt tröø caùc laäu, chöùng ñaéc voâ laäu, taâm giaûi thoaùt, tueä giaûi thoaùt, ngay trong ñôøi naøy töï tri, töï giaùc, töï thaân chöùng ngoä, thaønh töïu vaø an truï, bieát moät caùch nhö thaät raèng: ‘Söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ vöõng, vieäc caàn laøm ñaõ laøm xong, khoâng coøn taùi sanh nöõa’. Vò aáy luùc baáy giôø ñaõ thaønh töïu voâ hoïc caên vaø voâ hoïc giôùi. “Vò aáy neáu coù saéc ñöôïc nhaän thöùc bôûi maét, khi saéc ñoù ñeán vôùi maét thì cuõng khoâng vì vaäy maø khieán taâm giaûi thoaùt, tueä giaûi thoaùt naøy phaûi bò vong thaát, noäi taâm ñöôïc an truï, kheùo cheá phuïc, thuû hoä, ghi nhôù vaø quaùn phaùp höng suy. Neáu coù tieáng ñöôïc nhaän thöùc bôûi tai, höông ñöôïc nhaän thöùc bôûi muõi, vò ñöôïc nhaän thöùc bôûi löôõi, xuùc ñöôïc nhaän thöùc bôûi thaân, phaùp ñöôïc nhaän thöùc bôûi yù, khi phaùp ñeán vôùi yù thì cuõng khoâng vì vaäy maø khieán taâm giaûi thoaùt, tueä giaûi thoaùt naøy phaûi bò vong thaát, noäi taâm ñöôïc an truï, kheùo cheá phuïc, thuû hoä, ghi nhôù vaø quaùn phaùp höng suy. “Baïch Theá Toân, ví nhö caùch thoân khoâng xa, coù toøa nuùi ñaù lôùn, khoâng vôõ, khoâng söùt meû, khoâng yeáu doøn, vöõng chaéc, khoâng troáng hôû, laø moät khoái hôïp nhaát. Neáu coù gioù, möa lôùn töø phöông Ñoâng ñeán thì cuõng khoâng theå lay chuyeån, khoâng theå di ñoäng; cuõng khoâng phaûi gioù phöông Ñoâng dôøi ñeán phöông Nam. Neáu coù gioù, möa lôùn töø phöông Nam ñeán thì cuõng khoâng theå lay chuyeån, khoâng theå di ñoäng; cuõng khoâng phaûi gioù

phöông Nam dôøi ñeán phöông Taây. Neáu coù gioù, möa lôùn töø phöông Taây ñeán thì cuõng khoâng theå lay chuyeån,

8. Voâ duïc vieãn ly voâ traùnh aùi taän thoï (=
thuû) taän taâm baát di ñoäng Paøli: nekkhama (xuaát gia),
paviveka (aån daät), abyaøpajjha (khoâng naõo haïi, hay khoâng saân nhueá), taòhaøkkhayaø (ñaõ dieät taän khaùt aùi), upaødanakkhaya (ñaõ dieät taän chaáp thuû), assammohaø (voâ si).

khoâng theå di ñoäng; cuõng khoâng phaûi gioù phöông Taây dôøi ñeán phöông Nam. Neáu coù gioù, möa lôùn töø phöông Baéc ñeán thì cuõng khoâng theå lay chuyeån, khoâng theå di ñoäng; cuõng khoâng phaûi gioù phöông Baéc dôøi ñeán caùc phöông. “Cuõng vaäy, baïch Theá Toân, vò aáy neáu coù saéc ñöôïc nhaän thöùc bôûi maét, khi saéc ñoù ñeán vôùi maét thì cuõng khoâng vì vaäy maø khieán taâm giaûi thoaùt, tueä giaûi thoaùt naøy seõ bò vong thaát, noäi taâm ñöôïc an truï, kheùo cheá phuïc, thuû hoä, ghi nhôù vaø quaùn phaùp höng suy. Neáu coù tieáng ñöôïc nhaän thöùc bôûi tai, höông ñöôïc nhaän thöùc bôûi muõi, vò ñöôïc nhaän thöùc bôûi löôõi, xuùc ñöôïc nhaän thöùc bôûi thaân, phaùp ñöôïc nhaän thöùc bôûi yù. Khi phaùp ñoù ñeán vôùi yù thì cuõng khoâng vì vaäy maø khieán taâm giaûi thoaùt, tueä giaûi thoaùt naøy seõ bò vong thaát, noäi taâm ñöôïc an truù, kheùo cheá phuïc, thuû hoä, ghi nhôù vaø quaùn phaùp höng suy.” Khi aáy, Toân giaû Sa-moân Nhò Thaäp ÖÙc lieàn noùi baøi tuïng: Vui nôi voâ duïc9, Thì taâm vieãn ly; Hoan hyû voâ traùnh10, Haân hoan thuû taän. Vui nôi thuû taän, Taâm khoâng di ñoäng, Bieát ñuùng nhö thaät, Taâm ñöôïc giaûi thoaùt. Taâm ñaõ giaûi thoaùt, Caên traàn tónh chæ11, Vieäc laøm ñaõ xong12, Khoâng phaûi laøm nöõa. Ví nhö nuùi ñaù, Gioù khoâng lay noåi. Saéc, thanh, höông, vò, Thaân, xuùc cuõng vaäy; Phaùp aùi, baát aùi13, Khoâng laøm ñoäng taâm. Toân giaû Sa-moân Nhò Thaäp ÖÙc sau khi ñoái tröôùc Ñöùc Phaät trình baøy veà söï chöùng ñaéc cöùu caùnh trí, töø choã ngoài ñöùng daäy, cuùi ñaàu ñaûnh leã chaân Phaät, nhieãu quanh ba voøng roài lui ra. Baáy giôø, sau khi Toân giaû Nhò Thaäp ÖÙc ñi ra khoâng bao laâu, Ñöùc Theá Toân noùi vôùi caùc Tyø-kheo raèng: “Naøy caùc thieän nam töû, haõy neân ñeán tröôùc Ta ñeå trình baøy veà söï chöùng ñaéc cöùu caùnh trí nhö vaäy. Haõy nhö Sa-moân Nhò Thaäp ÖÙc, ñi ñeán tröôùc Ta trình baøy veà söï chöùng ñaéc cöùu caùnh trí maø khoâng khen mình, khoâng khinh ngöôøi, noùi ñieàu nghóa lôïi, hieån hieän phaùp tuøy theo caùc tröôøng hôïp; chôù neân nhö keû ngu si bò taêng thöôïng maïn troùi buoäc, ñeán tröôùc maët Ta trình baøy veà söï chöùng ñaéc cöùu caùnh trí. Keû aáy khoâng ñaït ñöôïc nghóa lôïi, chæ toaøn laø söï

9.

Paøli: nekkhamma, xuaát ly, xuaát gia.

10.

Paøli: avyaøpajjha, khoâng naõo haïi, khoâng thuø nghòch.

11.

Haùn: töùc caên Paøli: santacitta, taâm tòch tònh.

12.

Haùn: taùc dó baát quaùn Paøli: katassa paæicayo n’atthi, khoâng coù söï laøm theâm ñoái vôùi ñieàu ñaõ laøm.

13.

Paøli: iæaehaø dhammaø aniæaehaø ca, caùc phaùp khaû aùi vaø khoâng khaû aùi.

phieàn nhoïc. Sa-moân Nhò Thaäp ÖÙc ñi ñeán tröôùc Ta trình baøy veà söï chöùng ñaéc cöùu caùnh trí maø khoâng khen mình, khoâng khinh ngöôøi, noùi ñieàu nghóa lôïi, hieån hieän phaùp tuøy theo caùc tröôøng hôïp.” Phaät thuyeát nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe Phaät thuyeát, hoan hyû phuïng haønh.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.